

STRATEGIA EDUKACJI dla ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU LUBAŃ 2008 - 2014

opracowana przez Regionalne Centrum Edukacji
Ekologicznej przy Miejskiej Bibliotece Publicznej w Lubaniu
zgodnie z zaleceniami Strategii EKG ONZ dotyczącej
Edukacji dla Zrównoważonego Rozwoju,

Lubań, 10 czerwca 2008

Szanowni państwo! Członkowie Społeczności Szkolnych! Organizacji Pozarządowych! Mieszkańcy!

Miasto Lubań realizuje zadania edukacji ekologicznej od 1997 roku, wprowadzając działania praktyczne przy tworzeniu lokalnej „Agendy 21”.

Konsekwencją tych działań było powołanie w 1998 roku Regionalnego Centrum Edukacji Ekologicznej przy Miejskiej Bibliotece Publicznej im. Marii Konopnickiej w Lubaniu.

Od 2001 roku RCEE rozszerzyło swój zasięg działania na obszar powiatu lubańskiego. Edukacja Zrównoważonego Rozwoju jest kolejnym, wyższym etapem edukacyjnym realizowanym na Ziemi Lubańskiej w dziedzinie nabywania kompetencji społeczności lokalnej dla umiejętności kształtowania przyszłości.

„Strategia Edukacji dla Zrównoważonego Rozwoju, Lubań 2008-2014” jest realizacją na szczeblu lokalnym Dekady Edukacji dla Zrównoważonego Rozwoju ONZ.

Dopełnia realizowaną „Strategię Zrównoważonego Rozwoju Miasta Lubania” oraz „Strategię rozwoju powiatu lubańskiego” w aspekcie edukacji ekologicznej i edukacji dla zrównoważonego rozwoju.

Miasto Lubań jest pierwszym ośrodkiem, który posiada lokalną strategię edukacji ZR. Jesteśmy przekonani, że w jej realizacji będziemy również przodować.

Przewodnicząca Rady Miejskiej w Lubaniu

Burmistrz Miasta Lubań

Małgorzata Grzesiak

Konrad Rowiński

Przewodnicząca Rady Powiatu w Lubaniu

Starosta Lubański

Ewa Gutek

Walery Czarnecki

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie. 1. Dekada Edukacji dla Zrównoważonego Rozwoju ONZ (2005-2014).	4
2. Strategia Europejskiej Komisji Gospodarczej ONZ (EKG ONZ) Edukacji dla Zrównoważonego Rozwoju (ZR), Wilno, marzec 2005.	5
2.1. Cel i zadania Strategii EKD ONZ.	5
2.2. Zasady Edukacji ZR.	6
2.3. Następstwa dla Edukacji ZR.	7
3. Edukacja ekologiczna oraz edukacja dla zrównoważonego rozwoju w dokumentach wiodących.	9
3.1. Przez edukację do zrównoważonego rozwoju - Narodowa Strategia Edukacji Ekologicznej – Ministerstwo Środowiska, Warszawa 2001.	9
3.2. Program Edukacji Ekologicznej dla Dolnego Śląska, Wrocław, listopad 2005.	10
3.2.1. Program zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska województwa dolnośląskiego.	10
3.2.2. Edukacja ekologiczna w Planie Gospodarki Odpadami Województwa Dolnośląskiego.	11
3.2.3. Przesłanie, cele, plan działań i zadania priorytetowe na lata 2006 - 2007 najbardziej istotne z punktu widzenia realizacji programu edukacji ekologicznej Dolnego Śląska.	12
3.2.4. Zadania priorytetowe na lata 2006 - 2007 najbardziej istotne z punktu widzenia realizacji programu.	15
3.3. Edukacja ekologiczna w ujęciu „Strategii rozwoju powiatu lubańskiego”, Lubań 1999.	17
3.4. Edukacja ekologiczna i dla zrównoważonego rozwoju w ujęciu „Strategii zrównoważonego rozwoju miasta Lubania”, Lubań, grudzień 1999.	18
3.4.1. Wizja przyszłości, cel nadrzędny, cel główny, cel szczegółowy i zadania strategiczne rozwoju miasta Lubania w odniesieniu do edukacji ekologicznej i na rzecz Zrównoważonego Rozwoju.	18
4. Wizja, cel nadrzędny, cel główny, cele szczegółowe oraz analiza celów „Strategii Edukacji dla Zrównoważonego Rozwoju, Lubań 2008 – 2014”.	18
5. Plan operacyjny „Strategii Edukacji dla Zrównoważonego Rozwoju, Lubań 2008 – 2014” - cele szczegółowe oraz ich realizacja.	21
6. Zarządzanie realizacją „Strategii Edukacji dla Zrównoważonego Rozwoju, Lubań 2008 – 2014”.	25
7. Opinie i rekomendacje.	26
Współuczestnicy tworzenia „Strategii Edukacji dla Zrównoważonego Rozwoju, Lubań 2008 – 2014”	30
8. Uchwała posiedzenia Sesji Młodych Ekologów i Radnych Rady Miasta Lubania podjęta w dniu 10 czerwca 2008 roku.	31
9. Memorandum uczestników Sesji Młodych Ekologów i Radnych Rady Miejskiej Lubania.	32
10. Informacje dodatkowe.	34

WPROWADZENIE

„Edukacja dla Zrównoważonego Rozwoju na szczeblu lokalnym jest warunkiem koniecznym do praktycznego wdrożenia ekologicznych, ekonomicznych i społecznych celów gospodarczo-politycznej strategii zrównoważonego rozwoju na tym szczeblu”. A. Wierzbicka, Lubań

„Kształcenie na rzecz zrównoważonego rozwoju nie jest dobrem luksusowym ani tematem pobocznym, ale punktem centralnym edukacji”. Hans-Christoph Hoppel, Nadrenia Północna Westfalia

1. Dekada Edukacji dla Zrównoważonego Rozwoju ONZ (2005 - 2014).

20 grudnia 2002 r. Zgromadzenie Ogólne ONZ przyjęło na zasadzie konsensusu rezolucję ustanawiającą Dekadę Edukacji na temat Zrównoważonego Rozwoju (Decade of Education for Sustainable Development 2005-2014).

Dekada Edukacji na temat Zrównoważonego Rozwoju została oficjalnie ogłoszona przez Koichiro Matsuura, Dyrektora Generalnego UNESCO, w dniu **1 marca 2005 r.**, w Siedzibie Głównej ONZ.

Celem Dekady jest wspieranie dążeń promujących zrównoważony rozwój społeczny, gospodarczy i ekologiczny. Stanowi ona również okazję do dokonania postępu w zakresie rozwoju człowieka oraz poprawy jakości kształcenia, w celu uczynienia z niego kluczowego czynnika przemian.

Edukacja to przekazywanie i nabywanie wiedzy, umiejętności oraz wartości. Edukacja pozwala nam zrozumieć siebie, bliskie nam osoby oraz relacje z dalszym otoczeniem. Pomaga zrozumieć świat, w którym żyjemy. Dzięki edukacji ludzie na całym świecie mają szansę na lepszą przyszłość.

Ideą Edukacji dla Zrównoważonego Rozwoju jest dążenie do osiągnięcia równowagi pomiędzy społecznym i ekonomicznym dobrem oraz kulturą, tradycją i ochroną zasobów naturalnych Ziemi. Edukacja na rzecz Zrównoważonego Rozwoju podkreśla potrzebę respektowania godności ludzkiej, poszanowania różnorodności, ochrony środowiska naturalnego i zasobów naszej planety.

Ideałem, do którego należy dążyć, jest zapewnienie każdej jednostce możliwości kształcenia zgodnego z jej zdolnościami oraz wpajanie w procesie kształcenia wartości, bez których niemożliwy byłby zrównoważony rozwój społeczny. Warunkiem koniecznym do spełnienia jest nieustanny monitoring jakości procesu kształcenia.

Główne cele Dekady to:

- **zapewnienie** wszystkim, niezależnie od wieku, płci, rasy, narodowości, **dostępu do edukacji na wysokim poziomie;**
- **włączenie zrównoważonego rozwoju do systemu edukacji na wszystkich poziomach;**
- **promowanie edukacji** jako czynnika niezbędnego dla budowania trwałych więzi społecznych;
- **umocnienie międzynarodowej współpracy** w zakresie rozwoju innowacyjnych strategii i programów promujących edukację na rzecz zrównoważonego rozwoju (Education for Sustainable Development);
- **stałe dążenie do podnoszenia jakości kształcenia.**

Nadanie właściwej rangi edukacji dla zrównoważonego rozwoju w środowiskach lokalnych jest nie tylko ze wszech miar pożądane, ale stanowi jeden z istotnych gwarantów zmiany świadomości ludzi a tym samym lepszych szans dla kolejnych pokoleń mieszkańców Ziemi.

2. Strategia Edukacji dla Zrównoważonego Rozwoju EKG ONZ, Wilno, marzec 2005.

2.1. Cel i zadania Strategii ONZ.

1. Celem Strategii jest zachęcenie państw członkowskich EKG ONZ do opracowania i wcielenia zasad EZR (Edukacji dla Zrównoważonego Rozwoju) (ESD) do formalnych systemów edukacji we wszystkie ich odpowiednie dziedziny oraz w edukacji nieformalnej i mimowolnej (pozaformalnej).

Wyposaży to ludzi w wiedzę oraz umiejętności odnoszące się do zrównoważonego rozwoju, podnosząc ich kompetencje i zaufanie oraz zwiększając możliwości działania na rzecz zdrowego i twórczego życia w harmonii z przyrodą w trosce o wartości społeczne,

W Deklaracji z Rio dotyczącej Środowiska i Rozwoju stwierdza się, że człowiek znajduje się w centrum uwagi w dążeniach do zrównoważonego rozwoju oraz ma prawo do zdrowego i twórczego życia, w harmonii z przyrodą.

2. Zadaniem Strategii, które przyczynią się do osiągnięcia celu, są:

- a) Zapewnienie, że polityka, struktury wykonawcze i operacyjne wspierają EZR (ESD);
- b) Promocja zrównoważonego rozwoju poprzez nauczanie formalne, nieformalne i mimowolne;

- c) Wyposażenie specjalistów zajmujących się edukacją (edukatorów) w odpowiednie kwalifikacje, dzięki włączeniu do programów ich przygotowania zawodowego, nauczania zagadnień dotyczących zrównoważonego rozwoju;
- d) Zapewnienie dostępu do odpowiednich pomocy dydaktycznych i materiałów edukacyjnych niezbędnych do EZR (ESD);
- e) Promocja badań służących rozwojowi EZR (ESD);
- f) Wzmocnienie współpracy w zakresie EZR (ESD) na wszystkich szczeblach w ramach regionu EKG ONZ.

2.2. Zasady edukacji dla zrównoważonego rozwoju.

1. Istnieje potrzeba uwzględnienia ewolucji znaczenia pojęcia zrównoważonego rozwoju. Rozwój zrównoważonego społeczeństwa powinien, więc być widziany jako stały proces uczenia się, odślaniania zagadnień i problemów, na które właściwe odpowiedzi i rozwiązania mogą zmieniać się w miarę, jak wzrasta nasze doświadczenie. Cele nauczania EZR (ESD) powinny obejmować wiedzę, umiejętności, zrozumienie, a także uwzględniać odpowiednie nastawienia oraz wartości.
2. EZR (ESD) wciąż rozwija się jako szerokie i kompleksowe pojęcie, na które składają się powiązane zagadnienia dotyczące środowiska, gospodarki i społeczeństwa. Poszerza ono pojęcie edukacji środowiskowej (ekologicznej), która musi się odnieść do coraz szerszego zakresu dziedzin związanych z rozwojem EZR (ESD), wskazuje również na różne składniki rozwoju i wyznacza kierunki dla form kształcenia. Z tych względów edukacja środowiskowa powinna zostać przekształcona i uzupełniona o inne dziedziny nauczania w sposób zapewniający zintegrowane podejście do edukacji dla zrównoważonego rozwoju.
3. Podczas wdrażania EZR (ESD) należy odnieść się do następujących obszarów:
 - udoskonalania edukacji podstawowej,
 - reorientacji kształcenia w stronę zrównoważonego rozwoju,
 - podwyższenia świadomości społecznej
 - promowania szkoleń.
4. Uczący się na wszystkich poziomach kształcenia powinni być zachęceni do systematycznego, krytycznego i twórczego myślenia oraz refleksji zarówno w kontekście lokalnym, jak i globalnym; są to warunki wstępne działania na rzecz zrównoważonego rozwoju.
5. EZR (ESD) jest procesem trwającym całe życie, od wczesnego dzieciństwa do kształcenia wyższego oraz osób dorosłych i wychodzi poza edukację formalną. Jako że wartości, styl życia oraz postawy kształtowane są już we wczesnym wieku, edukacja ma szczególne znaczenie w przypadku dzieci. Ponieważ uczymy się podejmując różne role w naszym życiu, EZR (ESD) powinna być uważana za proces na całe życie. Powinna przenikać do programów nauczania na wszystkich poziomach, włączając w to szkolnictwo zawodowe, szkolenia dla prowadzących edukację (edukatorów) oraz doksztalcanie osób wykonujących zawód i podejmujących decyzje.
6. Formalną EZR (ESD) powinno przenikać doświadczenie życiowe i zawodowe spoza budynku szkoły.
7. Osoby nauczające (edukatorzy) zaangażowane w EZR (ESD) odgrywają istotną rolę w ułatwianiu tego procesu i w zachęcaniu do dialogu pomiędzy uczniami i studentami oraz władzą i społeczeństwem obywatelskim. W ten sposób EZR (ESD) stwarza możliwość na pokonanie izolacji edukacji od społeczeństwa.

2.3. Następstwa dla edukacji.

1. **EZR (ESD) wymaga zmiany orientacji ze skupiania się wyłącznie na dostarczaniu wiedzy w kierunku zajmowania się problemami i poszukiwania możliwych rozwiązań.** Z tego względu edukacja utrzymując tradycyjną koncentrację na poszczególnych przedmiotach powinna jednocześnie otworzyć drzwi na wielo- oraz między-dyscyplinarne badanie rzeczywistych sytuacji życiowych. Mogłoby to mieć wpływ na strukturę programów nauczania oraz na metody nauczania, wymagając, by nauczający przestali być jedynie przekaźnikami, a uczący się jedynie odbiorcami. W zamian za to obie strony powinny stanowić zespół.

2. Instytucje edukacji formalnej odgrywają istotną rolę w rozwijaniu możliwości działania od wczesnych lat, dostarczając wiedzę i wpływając na odpowiednie nastawienia i zachowania. Ważne jest, by zapewnić wszystkim uczniom i studentom możliwość zdobywania odpowiedniej wiedzy na temat zrównoważonego rozwoju oraz by upewnić się, że są oni świadomi skutków decyzji nie wspierających zrównoważonego rozwoju. Instytucja kształcąca, w całości, włączając w to uczniów i studentów, nauczycieli, zarządzających oraz pozostały personel, jak również rodziców, powinna stosować się do zasad zrównoważonego rozwoju.

3. Ważne jest, by wspierać nieformalne i mimowolne działania EZR (ESD), jako że są one istotnym uzupełnieniem edukacji formalnej i nie mniej ważne w kształceniu dorosłych. Nieformalna EZR (ESD) odgrywa szczególną rolę, jako że często jest bardziej zorientowana na uczącego się oraz promuje kształcenie uczestniczące i kształcenie przez całe życie (ang. lifelong learning). Kształcenie mimowolne w miejscu pracy dodaje wartości tej edukacji zarówno dla pracodawców jak i pracowników. Z tego względu współpraca pomiędzy różnymi uczestnikami zaangażowanymi we wszystkie formy EZR (ESD) powinna być doceniana i popierana.

4. Właściwe szkolenie początkowe jak i dalsze doskonalenie nauczających oraz możliwość dzielenia się doświadczeniem są szczególnie ważne, by EZR (ESD) mogła odnieść sukces. Wraz z podniesieniem świadomości oraz wiedzy odnoszącej się do zrównoważonego rozwoju, a w szczególności tych aspektów zrównoważonego rozwoju, które dotyczą obszarów związanych z ich zawodem, nauczający mogą być skuteczniejsi i pracować, korzystając z przykładów. Szkolenia powinny być również ściśle powiązane z istotnymi wynikami badań w zakresie zrównoważonego rozwoju.

4. Nauczanie oraz uczenie się w ramach EZR (ESD) jest znacznie usprawnione dzięki treściom, jakości oraz dostępności materiałów szkoleniowych. Jednakże materiały takie nie są dostępne we wszystkich krajach. Jest to problem całego sektora edukacji formalnej, jak również edukacji nieformalnej i mimowolnej. Z tego względu należy przyłożyć dużą wagę do opracowania i powielenia odpowiednich materiałów. Należy dążyć do spójności pomiędzy materiałami szkoleniowymi edukacji formalnej i nieformalnej oraz zapewnić, by były one istotne dla kwestii zrównoważonego rozwoju oraz dostępne na poziomie lokalnym.

5. Aby osiągnąć jak największą skuteczność, EZR (ESD) powinna:

a) być kierowana na dwa sposoby:

1/ poprzez włączenie tematów EZR (ESD) we wszystkie odpowiednie przedmioty, programy i kursy;

2/ poprzez dostarczenie specyficznych tematycznych programów i kursów przedmiotowych;

b) **skupiać się na umożliwieniu zdobywania w trakcie nauki znaczących doświadczeń**, które rozwijają zgodne z zasadami zrównoważonego rozwoju sposoby zachowania w placówkach oświatowych, miejscu pracy, rodzinach i społecznościach;

c) **zwiększać współpracę i partnerstwo pomiędzy członkami społeczności oświatowej oraz innymi zainteresowanymi podmiotami**. Dalsze zaangażowanie sektora prywatnego i przemysłu w proces kształcenia pomoże uwzględnić gwałtowny rozwój techniczny i zmianę warunków pracy. Działania edukacyjne w bliskim związku ze społeczeństwem wzbogacą uczących się w praktyczne doświadczenia;

d) **zapewniać wgląd** w kwestię globalnych, regionalnych, krajowych i lokalnych problemów związanych ze środowiskiem, wyjaśniając je w aspekcie cykli życiowych, nie skupiając się wyłącznie na wpływie na środowisko, ale również na następstwach gospodarczych i społecznych, odnosząc się zarówno do środowiska naturalnego, jak i zmienionego przez człowieka;

e) **korzystać z szerokiego zakresu metod aktywnego uczestnictwa**; kształcenia zorientowanego na definiowanie i rozwiązywanie problemów, dopasowanych do możliwości uczącego się. Oprócz metod tradycyjnych, powinny się tu zawierać, między innymi, dyskusje, odwzorowania koncepcyjne i percepcyjne, analiza filozoficzna, poszukiwanie wartości, symulacje, metody scenariuszy zajęć, przedstawianie na modelach, odgrywanie ról (metoda dramy), gry, technologie informacji i komunikacji, badania, studia przypadków, wycieczki i zajęcia w terenie, projekty własne realizowane przez uczących się, analizy praktyczne, doświadczenia z miejsca pracy oraz rozwiązywanie problemów;

f) **opierać się na właściwych materiałach szkoleniowych**, takich jak publikacje metodyczne, pedagogiczne i dydaktyczne, podręczniki, pomoce wizualne,

6. Celem nieformalnego i mimowolnego uczenia, włącznie z programami podnoszenia świadomości społecznej, powinno być ułatwienie lepszego zrozumienia związków pomiędzy zagadnieniami społecznymi, gospodarczymi oraz dotyczącymi środowiska w kontekście globalnym i lokalnym, przy uwzględnieniu perspektywy czasowej. Społeczności, rodziny, środki masowego przekazu oraz organizacje pozarządowe są istotnymi podmiotami w procesie podnoszenia świadomości społecznej w zakresie zrównoważonego rozwoju.

7. Organizacje pozarządowe (non-governmental organisations - NGOs) w istotny sposób wprowadzają nieformalną i mimowolną edukację, mają możliwość wdrożenia procesu umacniania społeczeństwa obywatelskiego, jak również włączają w nurt edukacji wiedzę naukową oraz fakty i przekładają je na łatwo zrozumiałą informację. Rola NGOs jako pośrednika pomiędzy rządami i szerokimi kręgami społeczeństwa powinna zostać uznana, propagowana i wspierana. Partnerstwo pomiędzy NGOs, rządami i sektorem prywatnym może dodać EZR (ESD) istotnej wartości.

8. Środki masowego przekazu są potężną siłą kierującą wyborem i sposobem życia konsumenta, zwłaszcza dzieci i ludzi młodych. Ważnym wyzwaniem jest zmobilizowanie ich umiejętności, technologii oraz kanałów dystrybucji, w celu rozpowszechniania wiarygodnych informacji oraz istotnych komunikatów dotyczących kwestii związanych ze zrównoważonym rozwojem.

9. Wszystkie grupy zawodowe mogą przyczynić się do rozwoju zrównoważonego w skali krajowej, regionalnej i globalnej. Rozwój wyspecjalizowanych programów szkoleniowych, w celu wyposażenia specjalistów i osób podejmujących decyzje w wiedzy oraz umiejętności w zakresie zrównoważonego rozwoju zostały uznane za podstawowe elementy kształcenia w tym zakresie.

10. Tak, więc szkolenia zawodowe oraz doszkalaćcające odgrywają bardzo istotną rolę i w związku z tym powinny zostać zaproponowane wszystkim osobom podejmującym decyzje i wszystkim specjalistom, zwłaszcza tym, których rola sprowadza się do planowania i zarządzania.

11. **Programy szkoleniowe powinny odnosić się do kluczowych kwestii zrównoważonego rozwoju, a równocześnie brać pod uwagę potrzeby różnych grup zawodowych oraz wagę tych kwestii w obszarach ich pracy. Szczególną uwagę należy poświęcić tematom powiązanim z zagadnieniem podstawowej odpowiedzialności w danym zawodzie oraz jej skutkach gospodarczych, społecznych i środowiskowych.**

12. **Aby EZR (ESD) stała się częścią programu zmian w kierunku bardziej zrównoważonego społeczeństwa, należy zmienić sam system kształcenia.** Należy popierać badania mogące przyczynić się do EZR (ESD). Istnieje potrzeba zwiększonej współpracy i partnerstwa pomiędzy zainteresowanymi podmiotami w prowadzeniu działalności badawczej i rozwojowej, poczynając od określania zagadnień przez pracę w oparciu o nową wiedzę, po udostępnianie jej i zastosowanie. Wyniki badań i dokonania w zakresie rozwoju powinny być udostępniane wszystkim zainteresowanym na poziomie lokalnym, regionalnym i globalnym oraz powinny zostać wcielone w różne elementy systemu kształcenia, w doświadczenie i praktykę.

3. Edukacja ekologiczna oraz edukacja dla zrównoważonego rozwoju w dokumentach wiodących.

3.1. Przez edukację do zrównoważonego rozwoju - Narodowa Strategia Edukacji Ekologicznej – Ministerstwo Środowiska, Warszawa 2001.

W dokumencie „Polityka Ekologiczna Państwa” (1991) określono, że Polska winna podążać drogą trwałego i zrównoważonego rozwoju. Wizję przemian określają dokumenty sygnowane przez Polskę podczas Konferencji ONZ Środowisko i Rozwój w Rio de Janeiro w 1992 r. a zwłaszcza **AGENDA 21 (Globalny Program działań na XXI wiek.** To w tym dokumencie wskazano **środowisko, ekonomię i społeczeństwo** jako wzajemnie powiązane, podstawowe elementy trwałego i zrównoważonego rozwoju.

Edukacja na rzecz zrównoważonego rozwoju realizuje następujące cele:

1. Kształtowanie pełnej świadomości i budzenie zainteresowania społeczeństwa wzajemnie powiązanymi kwestiami ekonomicznymi, społecznymi, politycznymi i ekologicznymi.
2. Umożliwienie każdemu człowiekowi zdobywania wiedzy i umiejętności niezbędnych dla poprawy stanu środowiska.
3. Tworzenie nowych wzorców zachowań, kształtowania postaw, wartości i przekonań jednostek, grup i społeczeństw, uwzględniających troskę o jakość środowiska.

Realizacja tych celów wymaga:

1. **Uznania, że edukacja ekologiczna jest jednym z podstawowych warunków realizacji Polityki Ekologicznej Państwa.**
2. **Wprowadzenia elementów edukacji ekologicznej do wszystkich sfer życia społecznego, respektując i wykorzystując wartości kulturowe, etyczne i religijne.**
3. **Zapewnienia dostępu społeczeństwa do informacji o stanie środowiska przyrodniczego i edukacji ekologicznej.**

4. **Uznania, że edukacja ekologiczna jest podstawowym warunkiem zmiany konsumpcyjnego modelu społeczeństwa.**

Cele podstawowe Narodowej Strategii Edukacji Ekologicznej:

1. **Upowszechnianie idei zrównoważonego rozwoju we wszystkich sferach życia, uwzględniając również pracę i wypoczynek, czyli objęcie permanentną edukacją ekologiczną wszystkich mieszkańców Rzeczypospolitej Polskiej.**
2. **Wdrożenie edukacji ekologicznej jako edukacji interdyscyplinarnej na wszystkich stopniach edukacji formalnej i nieformalnej.**
3. Tworzenie wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów edukacji ekologicznej, stanowiących rozwinięcie Narodowego Programu Edukacji Ekologicznej, a ujmujących propozycje wnoszone przez poszczególne podmioty realizując projekty edukacyjne dla lokalnej społeczności.

Do realizacji tych celów niezbędne są następujące działania:

1. Edukacja ekologiczna w formalnym systemie kształcenia obejmującym:
 - wychowanie przedszkolne,
 - szkolnictwo podstawowe, gimnazjalne, ponadpodstawowe i wyższe.

Szkoły wyższe winny współpracować, a także obejmować opieką wszelkie organizacje, ośrodki i ruchy ekologiczne znajdujące się w kręgu ich oddziaływania oraz prowadzić edukację dorosłych

2. Edukacja ekologiczna pozaszkolna obejmująca:

- Instytucje i urzędy centralne;
- Edukacja ekologiczna w województwach;
- Edukacja ekologiczna w samorządach;
- Administracja terenów cennych pod względem przyrodniczym;
- Organizatorzy wypoczynku i turystyki;
- Organizacje społeczne;
- Kościoły i Związki Wyznaniowe;
- Edukacja ekologiczna w miejscu pracy;
- Edukacja ekologiczna w rodzinie;
- Środki masowego przekazu.

3.2. Program Edukacji Ekologicznej dla Dolnego Śląska, Wrocław, listopad 2005.

3.2.1. Program zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska województwa dolnośląskiego.

W Programie głównym założeniem jest “takie prowadzenie polityki i działań w poszczególnych sektorach gospodarki i życia społecznego, aby zachować zasoby i walory środowiska w stanie zapewniającym trwałe i nie doznające uszczerbku możliwości korzystania z nich zarówno przez obecne, jak i przyszłe pokolenia, przy jednoczesnym zachowaniu trwałości procesów przyrodniczych oraz naturalnej różnorodności biologicznej.” Program ma stanowić podstawę do podejmowania działań proekologicznych w województwie dolnośląskim do roku 2015.

Długoterminowa strategia do roku 2015 zakłada wzrost znaczenia edukacji ekologicznej, jako istotnego elementu ochrony środowiska. Za **generalny cel strategiczny edukacji ekologicznej przyjęto podniesienie świadomości ekologicznej społeczeństwa.** **Generalny cel strategiczny do roku 2015** “Programu zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska województwa dolnośląskiego” to “otwarta i dwustronna komunikacja pomiędzy wszystkimi stronami zaangażowanymi w ochronę środowiska.”

W strategii realizacji tego celu zapisano m.in. “Organy administracji publicznej dołożą starań, aby jak największa część społeczeństwa została zaangażowana w konsultacje projektów aktów normatywnych, programów, polityk i decyzji.”

3.2.2. Edukacja ekologiczna w Planie Gospodarki Odpadami Województwa Dolnośląskiego.

“Ważnym działaniem, które bezpośrednio wpłynie na efekty realizowania zadań przedstawionych w wojewódzkim planie gospodarki odpadami jest edukacja ekologiczna w zakresie racjonalnej gospodarki odpadami obejmująca młodzież szkolną, ogół mieszkańców oraz przedsiębiorstwa i instytucje publiczne”.

Zaleca się, aby proces edukacji ekologicznej był prowadzony już od wieku przedszkolnego, poprzez szkołę podstawową i kolejne etapy edukacyjne. **Ważną rolę przypisano placówkom oświatowym, które powinny:**

- zachęcać do segregacji odpadów i korzystania z produktów pochodzących z recyklingu czy opakowań wielokrotnego użytku,
- wprowadzać ścieżki edukacyjne o charakterze ekologicznym poświęcone tej tematyce,
- uczestniczyć w krajowych i międzynarodowych programach edukacji ekologicznej,
- poprzez dzieci wpływać na świadomość rodziców,
- korzystać z kontaktów z władzami samorządowymi po to by łączyć edukację szkolną z porządkowaniem gospodarki odpadami na terenie gminy.

Ważne zadania przypisano młodzieży szkół średnich, która odpowiednio przygotowana może pełnić rolę edukatorów społeczeństwa.

Trudna edukacja dorosłych powinna być realizowana w formie kampanii informacyjno-edukacyjnych, których działania będą kierowane do szerokich kręgów społecznych.

Rola takich kampanii to:

- tworzenie przychylnego klimatu związanego z wprowadzeniem systemów segregacji odpadów,
- docieranie do mieszkańców z informacjami w formie ulotek, broszur, folderów, plakatów, wykorzystanie mediów, prowadzenie konkursów proekologicznych, prowadzenie spotkań z przedstawicielami samorządów.

Ważną do spełnienia rolę mają pozarządowe organizacje ekologiczne. “Inicjują one i realizują liczne akcje i programy upowszechniające treści ekologiczne. Stawiają sobie konkretne zadania trafiając do konkretnej grupy społeczeństwa. Ich działania mogą być uzupełnieniem podstawowych kanałów informacji o proponowanym systemie gospodarki odpadami i jego etapach. Współpraca lokalnych władz z organizacjami może znacznie wspomóc proces edukacji ekologicznej, zwłaszcza wśród młodzieży, choć nie tylko. To organizacje mogą być odpowiedzialne za edukację dorosłej części społeczeństwa i przeprowadzić kampanie informacyjne o proponowanym systemie gospodarki odpadami”.

Edukacja ekologiczna powinna również zostać skierowana do wytwórców z sektora gospodarczego “Obok szczegółowych szkoleń prowadzonych przez specjalistów. Ważną rolę w edukacji przedsiębiorców powinny spełniać organy administracyjne, to one w sposób przyjazny i czytelny powinny dostarczać informacji przedsiębiorcy, jakie działania powinien podjąć dla realizacji prowadzonych działań”.

3.2.3. Przesłanie, cele, plan działań i zadania priorytetowe na lata 2006 - 2007 najbardziej istotne z punktu widzenia realizacji programu edukacji ekologicznej Dolnego Śląska:

Przesłanie. „Wychowanie odpowiedzialnego za środowisko naturalne mieszkańca Dolnego Śląska, który świadomie dąży do zrównoważonego rozwoju rozumianego jako jedynej drogi postępu w rozwoju społeczeństwa przy równoczesnym zachowaniu zasobów przyrody dla przyszłych pokoleń”.

Cele:

- 1. Rozwój świadomości ekologicznej mieszkańców Dolnego Śląska.**
- 2. System stałej współpracy międzysektorowej i dialogu społecznego.**
- 3. Racjonalne wykorzystanie i rozwój bazy służącej powszechnej edukacji ekologicznej.**

Plan działań:

Szkolnictwo

Cel I/: Rozwój świadomości ekologicznej mieszkańców Dolnego Śląska.

Działanie 1. Konsekwentne wprowadzanie do realizacji programów edukacji ekologicznej właściwych dla danego poziomu nauczania.

Działanie 2. Zwiększenie szeregów odpowiedniej kadry dydaktycznej dla potrzeb szkolnictwa na wszystkich jego poziomach. Wprowadzenie elementów nauki o środowisku do wszystkich form kształcenia nauczycieli.

Działanie 3. Opracowanie programów edukacji ekologicznej i wdrożenie ich do szkół oraz uczelni nie podlegających resortowi oświaty.

Działanie 4. Stworzenie systemu zajęć terenowych prowadzonych w ramach edukacji ekologicznej w szkolnictwie.

Działanie 5. Zwiększenie zainteresowania szkół międzynarodowymi programami z zakresu edukacji ekologicznej zwłaszcza tymi, które łączą w sobie elementy ochrony środowiska lokalnego i globalnego.

Działanie 6. Opracowanie i rozpowszechnianie przewodnika dla nauczycieli p.t. ”Jak uczyć o ochronie środowiska”. Aktualizacja tego przewodnika w systemie dwuletnim.

Cel II/: Rozwój systemu stałej współpracy międzysektorowej i dialogu społecznego.

Działanie 1. Stworzenie warunków dla sprawnego i skutecznego przepływu informacji, wymiany doświadczeń i kompetencji tak wewnątrz sektora szkolnictwa jak i pomiędzy tym sektorem a organizacjami pozarządowymi, mediami a przede wszystkim z samorządem lokalnym i administracją.

Działanie 2. Powołanie odpowiednich platform wymiany i doświadczeń.

Działanie 3. Opracowanie praktycznego poradnika z przykładami udanych projektów ścieżek edukacyjnych.

Działanie 4. Zorganizowanie roboczych spotkań przedstawicieli uczelni i nauczycieli praktyków służącego usprawnieniu form dokształcania i podniesienia standardów kształcenia w zakresie edukacji ekologicznej.

Cel III/: Racjonalne wykorzystanie i rozwój bazy służącej powszechnej edukacji ekologicznej.

Działanie 1. Włączenie w realizację Programu Edukacji Ekologicznej Dolnego Śląska Dolnośląskiego Festiwalu Nauki.

Działanie 2. Dokonanie inwentaryzacji istniejących, służących formalnej edukacji ekologicznej ośrodków, ścieżek, zielonych szkół i programów.

Działanie 3. Promowanie aktywnych na polu edukacji ekologicznej placówek oświatowych także niepaństwowych.

Działanie 4. Wypracowanie formuły promowania i wspierania aktywnych na polu edukacji ekologicznej nauczycieli.

Jednostki zarządzające obszarami chronionymi i leśnymi (Regionalna Dyrekcja Lasów państwowych we Wrocławiu, Dolnośląski Zespół Parków Krajobrazowych, Park narodowy Górze Stołowych, Karkonoski Park Narodowy).

Cel I: Rozwój świadomości ekologicznej mieszkańców Dolnego Śląska.

Działanie 1. Realizacja zadań ustawowych w zakresie edukacji ekologicznej.

Działanie 2. Coroczne przygotowanie planów edukacji ekologicznej oraz ich aktualizacja.

Działanie 3. Edukacja ekologiczna dzieci, młodzieży (w tym niepełnosprawnej i podlegającej resocjalizacji) i dorosłych w centrach i ośrodkach edukacji ekologicznej, edukacji przyrodniczo – leśnej, parkach narodowych, parkach krajobrazowych.

Działanie 4. Organizowanie corocznych i cyklicznych konkursów, konferencji, warsztatów, seminariów, przedsięwzięć promocyjnych na rzecz ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju.

Działanie 5. Upowszechnianie informacji i promocja edukacji ekologicznej prowadzonej poprzez publikacje, opracowania, strony internetowe i inne.

Cel II: Rozwój systemu stałej współpracy międzysektorowej i dialogu społecznego.

Działanie 1. Udostępnienie terenów objętych ustawą o ochronie przyrody w zakresie delegowanych uprawnień na cele edukacji ekologicznej zgodnie z zakresem wskazanym w ustawie, w tym infrastruktury i zaplecza edukacyjnego.

Działanie 2. Współpraca, współorganizowanie, partycypacja w organizowaniu przedsięwzięć edukacji ekologicznej w formie zajęć dla grup dzieci, młodzieży i dorosłych, warsztatów ekologicznych dla nauczycieli i grup zawodowych.

Działanie 3. Współpraca w zakresie i formach określonych przepisami ustaw w otoczeniu społecznym, gospodarczym, instytucjonalnym, kulturowym – społecznością lokalną, władzami terenowej administracji państwowej i samorządowej, organizacjami i stowarzyszeniami zajmującymi się ochroną środowiska i edukacją ekologiczną.

Działanie 4. Współpraca z instytucjami i organizacjami medialnymi (prasa, radio, telewizja).

Działanie 5. Współpraca w celu rozwoju, wymiany doświadczeń i doskonalenia metod edukacji ekologicznej w skali ogólnopolskiej.

Cel III: Racjonalne wykorzystanie i utrzymanie bazy służącej powszechnej edukacji ekologicznej.

Działanie 1. Rozwój, modernizacja i utrzymanie obiektów oraz infrastruktury edukacyjnej we właściwym – wymaganym standardzie technicznym.

Działanie 2. Systematyczne uzupełnianie wyposażenia w pomoce dydaktyczne, naukowe, sprzęt i materiały do prowadzenia edukacji ekologicznej.

Działanie 3. Utrzymanie i modernizacja infrastruktury informacyjno-edukacyjnej w tym oznakowania tablic informacyjnych.

Działanie 4. Udostępnienie bazy edukacyjnej w celu wspierania edukacji nauczycieli w formie warsztatów ekologicznych, seminariów.

Działanie 5. Udostępnianie bazy edukacyjnej i infrastruktury dla potrzeb społeczności lokalnej, szkół, władz terenowej administracji państwowej i samorządowej.

Samorząd i Administracja.

Cel I/: Rozwój świadomości ekologicznej mieszkańców Dolnego Śląska

Działanie 1. Przygotowanie gminnych i powiatowych programów edukacji ekologicznej lub uzupełnienie o tę część programów Ochrony Środowiska i planów gospodarki odpadami. Systematyczna aktualizacja tych programów.

Działanie 2. Wspieranie finansowe działań służących podnoszeniu świadomości ekologicznej mieszkańców realizowanych przez placówki oświatowe, kulturalne, organizacje pozarządowe i podmioty gospodarcze.

Działanie 3. Włączanie placówek oświatowych, kulturalnych i organizacji pozarządowych w regionalne, ogólnopolskie i międzynarodowe programy edukacyjne.

Działanie 4. Przygotowanie publikacji edukacyjnych propagujących zachowania przyjazne środowisku i wiedzę o lokalnych i regionalnych walorach przyrodniczych.

Działanie 5. Wspieranie długofalowych kampanii, programów i projektów edukacyjnych skierowanych do mieszkańców, realizowanych na poziomie województwa.

Działanie 6. Upowszechnianie informacji o stanie środowiska poprzez stworzenie łatwo dostępnej informacji na poziomie lokalnym i wojewódzkim.

Działanie 7. Organizacja na poziomie powiatów i gmin Konkursów Małych Dotacji dla instytucji oświatowych i organizacji pozarządowych.

Cel II/: System stałej współpracy międzysektorowej i dialogu społecznego.

Działanie 1. Powołanie Dolnośląskiego Międzysektorowego Forum Ekologicznego.

Działanie 2. Konsultowanie społeczne strategii, planów, polityki i decyzji dotyczących ochrony środowiska.

Działanie 3. Współpraca z organizacjami pozarządowymi, placówkami szkolnymi, liderami lokalnymi w zakresie realizacji edukacji ekologicznej.

Cel III/: Racjonalne wykorzystanie i rozwój bazy służącej edukacji ekologicznej.

Działanie 1. Wspieranie zakupu sprzętu i pomocy i wyposażenia placówek i organizacji prowadzących edukację ekologiczną.

Działanie 2. Wspieranie podnoszenia kwalifikacji edukatorów.

Działanie 3. Upowszechnianie informacji o zasadach korzystania z funduszy ochrony środowiska.

Działanie 4. Organizacja i finansowanie terenowej infrastruktury edukacyjnej.

Organizacje pozarządowe.

Działanie 1. Przygotowanie i prowadzenie zintegrowanych programów edukacji ekologicznej adresowanych do szerokiego ogółu społeczeństwa.

Działanie 2. Przygotowanie i wspieranie realizacji programów edukacji ekologicznej dla szkół.

Działanie 3. Organizacja publicznych imprez cyklicznych dla odbiorcy masowego.

Działanie 4. Prowadzenie działalności szkoleniowej dotyczącej rozwoju zrównoważonego i możliwości jego wdrażania.

Działanie 5. Prowadzenie działalności promującej wiedzę ekologiczną.

Działanie 6. Prowadzenie działalności monitorującej przestrzeganie prawa ochrony środowiska i wzmacnianie udziału społecznego.

Cel II/: System stałej współpracy międzysektorowej i dialogu społecznego

Działanie 1. Wspieranie partnerstw międzysektorowych.

Działanie 2. Wspieranie współpracy pomiędzy POE a mediami, poprzez inspirowanie i stymulowanie działań w zakresie PR.

Cel III/: Racjonalne wykorzystanie i rozwój bazy służącej edukacji ekologicznej.

Działanie 1. Rozwój ośrodków edukacji ekologicznej.

Działanie 2. Rozwój terenowej infrastruktury edukacyjnej.

Działanie 3. Wsparcie strukturalne dla POE – konkurs.

Działanie 4. Rozwój bazy informacyjnej sektora pozarządowego.

Media informacyjne.

Cel I/: Rozwój świadomości ekologicznej mieszkańców Dolnego Śląska.

Działanie 1. Realizacja i emisja cyklicznych programów ekologicznych o tematyce ekologicznej na antenie TV.

Działanie 2. Realizacja i emisja cyklicznych programów ekologicznych o tematyce ekologicznej na antenie radia.

Działanie 3. Realizacja cykli tematycznych dotyczących problematyki ekologicznej w prasie regionalnej oraz lokalnej, a także w wydawnictwach adresowanych do kluczowych dla ochrony środowiska grup odbiorców.

Działanie 4. Prowadzenie cyklicznej działalności wydawniczej (czasopisma, biuletyny) organizacji ekologicznych.

Działanie 5. Dofinansowanie zakupu czasopism specjalistycznych o tematyce ekologicznej dla potrzeb ośrodków edukacji ekologicznej i szkół.

Cel II/: System stałej współpracy międzysektorowej i dialogu społecznego.

Działanie 1. Organizacja szkoleń dotyczących komunikacji społecznej i PR dla jednostek prowadzących edukację ekologiczną.

Działanie 2. Wsparcie merytoryczne dziennikarzy w zakresie tematyki ekologicznej (punkt informacyjny i baza kontaktów).

Cel III/: Racjonalne wykorzystanie i rozwój bazy służącej powszechnej edukacji ekologicznej.

Działanie 1. Wykorzystanie wydawnictw i publikacji medialnych dotyczących ekologii w ośrodkach edukacyjnych oraz punktach informacyjnych.

Działanie 2. Przygotowanie i aktualizacja bazy kontaktowej mediów dla potrzeb edukacji ekologicznej i monitoring informacji medialnych dotyczących tematów ekologicznych (w tym przegląd prasy).

3.2.4. Zadania priorytetowe na lata 2006 - 2007 najbardziej istotne z punktu widzenia realizacji programu.

1. Opracowanie gminnych i powiatowych programów edukacji ekologicznej lub uzupełnienie o tę część Programów Ochrony Środowiska jednostek samorządowych. Programy powinny powstać przy udziale jednostek oświatowych oraz instytucji i organizacji prowadzących edukację ekologiczną.

Realizator zadania: Urzędy Gmin, Starostwa Powiatowe; GFOŚiGW, PFOŚiGW.

2. Wsparcie realizacji na szerszą skalę regionalnych, krajowych i międzynarodowych programów edukacji ekologicznej w placówkach oświatowych; /Kuratorium Oświaty, Urzędy Gmin, Starostwa Powiatowe, Urząd Marszałkowski, szkoły; WFOŚiGW, GFOŚiGW, PFOŚiGW.

3. Powołanie Dolnośląskiego Międzysektorowego Forum Ekologicznego; /Wydział ochrony Środowiska Urzędu Marszałkowskiego; środki własne, WFOŚiGW.
4. Rozwinięcie programu małych dotacji dla beneficjentów z różnych sektorów na małe inicjatywy z zakresu edukacji ekologicznej na poziomie powiatowym i gminnym; /Wydział Ochrony Środowiska Urzędu Marszałkowskiego; WFOŚiGW, PFOŚiGW.
5. Wspieranie podnoszenia kwalifikacji osób prowadzących edukację ekologiczną poprzez system szkoleń, warsztatów, seminariów. Organizacja roboczej konferencji wymiany doświadczeń; /Kuratorium Oświaty, DODN, organizacje pozarządowe, uczelnie wyższe; środki własne instytucji oświatowych i uczestników, WFOŚiGW.
6. Przygotowanie różnych środowisk, szczególnie oświatowych i organizacji pozarządowych do korzystania z funduszy ochrony środowiska i funduszy pomocowych poprzez szkolenia, publikacje, wymianę informacji; /Urzędy Gmin, Starostwa Powiatowe, Kuratorium Oświaty, organizacje pozarządowe; WFOŚiGW, GFOŚiGW, PFOŚiGW, fundusze pomocowe.
7. Rozwój terenowej infrastruktury edukacyjnej w formie organizacji ścieżek przyrodniczych, miejsc do edukacji terenowej oraz tworzenia ośrodków edukacji ekologicznej; /Parki, Nadleśnictwa, organizacje pozarządowe, Urzędy Gmin, Starostwa Powiatowe; WFOŚiGW, GFOŚiGW, PFOŚiGW, PFRON, fundusze pomocowe.
8. Stworzenie systemu szkoleń i doradztwa dotyczącego “zielonych miejsc pracy”; /Urząd Marszałkowski; Europejski Fundusz Społeczny, WFOŚiGW, środki budżetowe, środki własne.
9. Opracowanie bazy danych zawierających informacje dotyczące istniejących ośrodków edukacyjnych, ścieżek dydaktycznych, programów edukacyjnych (w tym międzynarodowych) oraz scenariuszy zajęć edukacyjnych (z licencją do wykorzystywania); /Wydział Ochrony Środowiska Urzędu Marszałkowskiego; WFOŚiGW, Urząd Marszałkowski.
10. Powołanie zespołu, opracowanie i wydanie przewodnika dla nauczycieli “Jak uczyć o ochronie środowiska”; /Kuratorium Oświaty; WFOŚiGW, Urząd Marszałkowski.
11. Wspieranie rozwoju bibliotek publicznych, w tym uzupełnianie księgozbiorów nowościami wydawniczymi i prenumeratą czasopism o tematyce ekologicznej; /Urząd Marszałkowski, samorządy, organizacje pozarządowe; WFOŚiGW, samorządy wszystkich szczebli.
12. Opracowanie i wdrożenie konkursu dla mediów na dofinansowanie edukacji ekologicznej prowadzonej przez prasę, radio i TV; /realizator - WFOŚiGW; WFOŚiGW, środki własne wydawców.
13. Organizacja szkoleń dotyczących komunikacji społecznej oraz rozwój public relation dla inicjatyw edukacji ekologicznej; /Urząd Marszałkowski, organizacje pozarządowe, media; WFOŚiGW, środki własne.
14. Organizacja i funkcjonowanie punktu doradczo-informacyjnego dotyczącego udziału społecznego, prawa i dostępu do informacji o środowisku (w tym rozwój narzędzi internetowych); /organizacje pozarządowe; WFOŚiGW, NFOŚiGW, środki własne.

3.3. Edukacja Ekologiczna w ujęciu „Strategii rozwoju powiatu lubańskiego”, Lubań 1999.

Wizja rozwoju powiatu w odniesieniu do edukacji ekologicznej zawiera się w punkcie „C”. „Lubań będzie znaczącym w regionalnej skali ośrodkiem wysokiej aktywności kulturalnej i edukacyjnej. Rozwojowi miast oraz ośrodków gminnych w tym zakresie sprzyjać będzie realizacja subregionalnej polityki w dziedzinie szkolnictwa i kultury, a w tym wdrażanie kompleksowych rozwiązań programowych i proaktywnych instrumentów m.in. w sferze działań marketingowych.

Nadrzędnym wobec innych celem rozwoju powiatu lubańskiego jest: ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ GOSPODARCZO – SPOŁECZNY.

Do edukacji ekologicznej odnosi się Cel operacyjny nr 23 „Podnoszenie świadomości i kultury ekologicznej społeczeństwa”, **realizowany przez następujące zadania strategiczne:**

1. Utworzenie Powiatowego Centrum Edukacji Ekologicznej.
2. Organizacja imprez edukacyjnych racjonalnego żywienia i zdrowego stylu życia.
3. Szkolne ostoje przyrody.
4. Organizacja imprez ekologicznych.
5. Kształtowanie kultury ekologicznej poprzez opracowanie stosownych szkolnych programów edukacyjnych.

Finansować te zadania powinny: Rada Powiatu, gminy, Fundusze ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, budżety gmin i powiatu, fundusze celowe i pomocowe.

3.4. Edukacja ekologiczna i dla zrównoważonego rozwoju w ujęciu „Strategii zrównoważonego rozwoju miasta Lubania”, Lubań, grudzień 1999.

3.4.1. Wizja przyszłości, cel nadrzędny, cel główny, cel szczegółowy i zadania strategiczne rozwoju miasta Lubań w odniesieniu do edukacji ekologicznej i dla Zrównoważonego Rozwoju.

Wizja przyszłości w odniesieniu do edukacji ekologicznej i dla Zrównoważonego Rozwoju zawarta jest w następujących elementach obrazu miasta funkcjonującego według reguł zrównoważonego rozwoju:

- Lubań jest miastem o zdecydowanie czystszy środowisku – efektem intensywnych i harmonijnych działań proekologicznych (powietrze, wody, gleba, przyroda, hałas) i dobrze świadczonych usług komunalnych, wspieranych wysoką świadomością mieszkańców.
- Mieszkańcy są bardziej wykształceni, bezpieczni, mają poczucie wspólnoty interesów i aktywnie uczestniczą we współrzędzeniu.
- Wysoka dostępność do usług kulturalnych, sportu i do miejsc wypoczynku sprzyja zdrowemu stylowi życia.

- Miasto jest ważnym ośrodkiem gospodarczym, w którym rozwijają się różnorodne, (co do wielkości i branży) podmioty, ale w sposób nieuciążliwy dla środowiska. Dominującą funkcją jest działalność produkcyjna i usługowa.

- Zagospodarowanie przestrzenne miasta zapewnia ogólny ład estetyczny i funkcjonalny, w tym wykształcone w rejonie historycznego śródmieścia centrum oraz spójny system zieleni, chronionego krajobrazu i terenów rekreacyjnych.

Cel nadrzędny: Lubań miastem o czystym środowisku, zadbanym i uporządkowanym przestrzennie, ważnym ośrodkiem gospodarczym i administracyjnym, o wysokim standardzie życia zdrowych, aktywnych i bardziej zamożnych mieszkańców.

Cel główny strategii:

ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ MIASTA LUBANIA POPRZEZ OSIĄGNIĘCIE ŁADÓW: EKOLOGICZNEGO, GOSPODARCZEGO, SPOŁECZNEGO I PRZESTRZENNEGO.

Cel szczegółowy: Środowisko naturalne odnowione i skutecznie chronione:

Działanie (1.14): Rozwijanie świadomości ekologicznej przy uwzględnieniu Regionalnego Centrum Edukacji Ekologicznej jako koordynatora.

Działanie (1.15.): Spełnienie wymogów programu „Zdrowe Miasto”.

4. Wizja, cel nadrzędny, cel główny, cele szczegółowe oraz analiza celów „Strategii Edukacji dla Zrównoważonego Rozwoju, Lubań 2008 – 2014”.

Wizja przyszłości:

-Społeczność lokalna o pełnej świadomości i rozbudzonym zainteresowaniu wzajemnie powiązanymi kwestiami ekonomicznymi, społecznymi, politycznymi i ekologicznymi.

-Każdy mieszkaniec ma możliwość zdobywania wiedzy i umiejętności niezbędnych dla poprawy stanu środowiska.

-Tworzone są nowe wzorce zachowań, kształtowane postawy, wartości i przekonania pojedynczych mieszkańców, grup i społeczności lokalnych uwzględniających troskę o jakość środowiska.

-Społeczność lokalna wyposażona w wiedzę oraz umiejętności odnoszące się do istoty zrównoważonego rozwoju.

-Zasady edukacji zrównoważonego rozwoju wcielone trwale do systemów edukacji formalnej oraz nieformalnej i pozaformalnej (mimowolnej).

-Zanikają bariery między wiedzą a zmianą postępowania.

-Miasto jest znaczącym ośrodkiem edukacji dla zrównoważonego rozwoju dla społeczności lokalnej miasta, powiatu i regionu.

Cel nadrzędny: Społeczność lokalna Lubania i powiatu lubańskiego posiada wiedzę i umiejętności oraz postępuje zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju, nabywając kompetencje w dziedzinie kształtowania przyszłości.

Cel główny: Zrównoważony rozwój środowiska lokalnego Lubania i powiatu lubańskiego poprzez systematyczną i wieloaspektową edukację dla zrównoważonego rozwoju.

Cele szczegółowe:

1. Środowisko lokalne wyposażone w wiedzę i umiejętności odnoszące się do zasad zrównoważonego rozwoju.
2. Środowisko lokalne postępujące zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju.
3. Systematyczna i wieloaspektowa edukacja dla zrównoważonego rozwoju.
4. Miasto Lubań jako znaczący ośrodek edukacji dla zrównoważonego rozwoju w regionie.

Analiza celów.

Cel szczegółowy 1.

ŚRODOWISKO LOKALNE WYPOSAŻONE W WIEDZĘ I UMIEJĘTNOŚCI ODNOSZĄCE SIĘ DO ZASAD ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU (ZR).

Dla realizacji celu 1 niezbędne jest osiągnięcie m.in. następujących wyników:

1.1. *Wzrasta efektywność edukacji ekologicznej i edukacji dla ZR*

1.2. *Postępuje jednoczesny proces uspołeczniania zarządzania lokalnego i działań w duchu ZR.*

Środki realizacji celów – działania

- szeroka i urozmaicona w formach akcja edukacji obywatelskiej, ekologicznej i na rzecz zrównoważonego rozwoju w takich tematach wiodących jak: poszanowanie wspólnego mienia, zasady porządku publicznego, integracja wspólnoty;
- doskonalenie współpracy z lokalnymi środkami przekazu dla rozwoju dwukierunkowej komunikacji społecznej;
- doskonalenie partnerskiej współpracy organizacji pozarządowych służącej rozwijaniu aktywności społecznej, wrażliwości przyrodniczej i środowiskowej;
- uczestnictwo organizacji pozarządowych w dorocznym programie Lubańska Wiosna Ekologiczna i kampaniach: Europejski Tydzień Zrównoważonego Transportu i Europejski Dzień bez Samochodu;
- integrowanie wspólnoty lokalnej poprzez organizowanie kampanii lokalnych np.: „Lubań, czyste miasto”, „Lubań w kwiatach” itp.
- uczestnictwo w indywidualnej ochronie środowiska i gospodarce odpadami realizowane w gospodarstwach domowych.

Cel szczegółowy 2.

ŚRODOWISKO LOKALNE POSTĘPUJĄCE ZGODNIE Z ZASADAMI ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU (ZR)

Dla realizacji celu 2 niezbędne jest osiągnięcie m.in. następujących wyników:

2.1. *Wzrasta skuteczność i efektywność edukacji ekologicznej i dla ZR.*

2.2. *Wzrasta skuteczność służb porządkowych i bezpieczeństwa publicznego.*

2.3. Poszerza się skala stosowanych form współpracy służb porządkowych i bezpieczeństwa publicznego, proekologicznych organizacji pozarządowych i ośrodków edukacyjnych z mieszkańcami.

2.4. Podejmowane są inicjatywy oraz starannie wypełniane i egzekwowane obowiązki dotyczące czystości, estetyki i poszanowanie mienia komunalnego.

Środki realizacji celów – działania:

- rozwinięcie profilaktyki dla przeciwdziałania zachowaniom patologicznym i niedostosowania społecznego w środowisku przyrodniczym i osadniczym (tematy wiodące: poszanowanie koszy na odpady i pojemników segregacyjnych; zachowanie czystości ulic, parków, placów zabaw, zieleńców, plantów, miejsc rekreacji i wypoczynku;
- wzajemna współpraca w realizacji programu „Bezpieczne Miasto”, „Bezpieczna przestrzeń”;
- tworzenie i ochrona terenów podmiejskich (przyrodnicza, przeciwpożarowa, gospodarki odpadami);
- działania na rzecz aktywniejszej współpracy Policji, Straży Miejskiej, Straży Granicznej w ograniczaniu nielegalnych składowisk odpadów, zaśmiecania obszarów miejskich, niszczenia przyrody, zanieczyszczania i zatruwania środowiska (powietrza, gleby, wody).

Cel szczegółowy 3.

SYSTEMATYCZNA I WIELOASPEKTOWA EDUKACJA DLA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

Dla realizacji celu 3 niezbędne jest osiągnięcie m.in. następujących wyników:

3.1. Środowisko społeczne uczestniczy w edukacji ekologicznej i dla ZR w trzech aspektach: formalnym, nieformalnym, pozaformalnym (mimowolnym).

3.2. W edukację dla ZR aktywnie włącza się edukacja przyrodniczo – leśna.

Środki realizacji celów – działania:

- rozwijanie świadomości ekologicznej, szerzenie idei i zasad zrównoważonego rozwoju przy uwzględnieniu Regionalnego Centrum Edukacji Ekologicznej w Lubaniu jako koordynatora;
- realizacja zadań edukacji dla ZR wspierana przez Koordynacyjne Centrum Edukacji i Edukacji Przyrodniczo – Leśnej Nadleśnictwa Świeradów i Leśny Kompleks Promocyjny Sudety Zachodnie;
- kontynuacja edukacji ekologicznej w aspekcie formalnym (w placówkach oświatowo – wychowawczych miasta Lubań i regionu: przedszkolach, szkołach podstawowych, szkołach gimnazjalnych i szkołach ponadgimnazjalnych i innych);
- wprowadzanie do tematyki ZR edukacji w aspekcie formalnym (w szkołach podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych);
- poszerzanie wiedzy nauczycieli o zasadach ZR;
- realizacja edukacji dla ZR w aspekcie nieformalnym poprzez działalność RCEE w Lubaniu, KCEiPP-L NŚ w Świeradowie;
- realizacja edukacji dla ZR w aspekcie nieformalnym poprzez współpracę z organizacjami proekologicznymi i euroregionalnymi a szczególnie (Lubańskim Stowarzyszeniem Ekologicznym „Agenda 21”, Południowo- Zachodnim Forum Samorządu Terytorialnego „Pogranicze” w Lubaniu);

➤ realizacja edukacji dla ZR w aspekcie pozaformalnym poprzez środki przekazu, kampanie lokalne.

Cel szczegółowy 4.

MIASTO LUBAŃ JAKO ZNACZĄCY OŚRODEK EDUKACJI NA RZECZ ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU W REGIONIE

Dla realizacji celu 4 niezbędne jest osiągnięcie m.in. następujących wyników:

4.1. Regionalne Centrum Edukacji Ekologicznej w Lubaniu jest inicjatorem i głównym koordynatorem działań edukacji ekologicznej i dla ZR w regionie.

4.2. Park na Kamiennej Górze w Lubaniu jest miejscem przyjemnego wypoczynku i rekreacji oraz miejscem szeroko pojętej edukacji przyrodniczej dla mieszkańców, gości i turystów.

4.3. Łużycka Karta Turystyczna jest ważnym aspektem edukacji dla ZR w aspekcie pozaformalnym.

Środki realizacji celów – działania:

➤ realizacja działań prezencyjnych RCEE;

współpraca RCEE z: samorządami lokalnymi i instytucjami, a szczególnie z Urzędem Miasta Lubań i Starostwem Powiatowym w Lubaniu;

miejskimi i powiatowymi placówkami: oświatowymi, opiekuńczymi, kulturalnymi, specjalistycznymi;

miejskimi organizacjami pozarządowymi;

krajowymi i zagranicznymi organizacjami i instytucjami ekologicznymi;

lokalnymi oraz regionalnymi środkami przekazu informacji;

➤ prowadzenie przez RCEE w Lubaniu edukacji dla ZR w sieci internetowej;

➤ działalność wydawnicza RCEE.

5. Plan operacyjny „Strategii Edukacji dla Zrównoważonego Rozwoju, Lubań 2008 – 2014” - cele szczegółowe oraz ich realizacja.

Cel Działanie	Harmonogram – lata							Odpowiedzialność
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
1. ŚRODOWISKO LOKALNE WYPOSAŻONE W WIEDZĘ I UMIEJĘTNOŚCI ODNOSZĄCE SIĘ DO ZASAD ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU (ZR).								
1.1. Szeroka i urozmaicona w formach akcja edukacji obywatelskiej, ekologicznej i dla zrównoważonego rozwoju w takich tematach wiodących jak:	*	*	*	*	*	*	*	Urząd Miasta Lubań Straż Miejska w Lubaniu Komenda Powiatowa Policji w Lubaniu Zakład Gospodarki i Usług

poszanowanie wspólnego mienia, zasady porządku publicznego, integracja wspólnoty.								Komunalnych sp. z o.o.
1.2.Doskonalenie współpracy z lokalnymi środkami przekazu dla rozwoju komunikacji społecznej i dla ZR.	*	*	*	*	*	*	*	RCEE, Urząd Miasta Lubań
1.3.Doskonalenie partnerskiej współpracy organizacji pozarządowych służącej rozwijaniu aktywności społecznej, wrażliwości przyrodniczej i środowiskowej.	*	*	*	*	*	*	*	RCEE,
1.4.Uczestnictwo organizacji pozarządowych w dorocznym programie Lubańska Wiosna Ekologiczna i kampaniach: Europejski Tydzień Zrównoważonego Transportu i Europejski Dzień bez Samochodu.	*	*	*	*	*	*	*	RCEE, Urząd Miasta Lubań, Starostwo Powiatowe w Lubaniu, Straż Miejska w Lubaniu, Komenda Powiatowa Policji w Lubaniu
1.5.Integrowanie wspólnoty lokalnej poprzez organizowanie kampanii lokalnych np.: „Lubań, czyste miasto”, „Lubań w kwiatach” itp.	*	*	*	*	*	*	*	Urząd Miasta Lubań, RCEE
1.6.Uczestnictwo w indywidualnej ochronie środowiska i gospodarce odpadami realizowane w gospodarstwach domowych.	*	*	*	*	*	*	*	Urząd Miasta Lubań, RCEE, ZGiUK sp. zo.o.
2. ŚRODOWISKO LOKALNE POSTĘPUJĄCE ZGODNIE Z ZASADAMI ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU								
2.1.Rozwinięcie profilaktyki dla przeciwdziałania zachowaniom patologicznym i niedostosowania społecznego w środowisku przyrodniczym i osadniczym (tematy wiodące: poszanowanie koszy na odpady i pojemników segregacyjnych; zachowanie czystości ulic, parków, placów zabaw, zieleńców, plantów, miejsc rekreacji i wypoczynku.	*	*	*	*	*	*	*	Urząd Miasta Lubań Straż Miejska w Lubaniu Komenda Powiatowa Policji w Lubaniu Zakład Gospodarki i Usług Komunalnych sp. z o.o.
								RCEE, LSE „Agenda 21”,

2.2. Wzajemna współpraca w realizacji programu „Bezpieczne Miasto”, „Bezpieczna przestrzeń”.	*	*	*	*	*	*	*	Komenda Powiatowa Policji w Lubaniu, Straż Miejska w Lubaniu
2.3. Tworzenie i ochrona terenów podmiejskich (przyrodnicza, przeciwpożarowa, gospodarki odpadami). 2.3.3. Poszerzanie sieci ścieżek rowerowych.	*	*	*	*	*	*	*	Urząd Miasta Lubań Straż Miejska w Lubaniu Komenda Powiatowa Policji w Lubaniu Zakład Gospodarki i Usług Komunalnych sp. z o.o. Starostwo Powiatowe w Lubaniu, ZG „Kwisa”
2.4. Działania na rzecz aktywniejszej współpracy policji, Straży Miejskiej, Straży Granicznej w ograniczaniu nielegalnych składowisk odpadów, zaśmiecania obszarów miejskich, niszczenia przyrody, zanieczyszczania i zatrutowania środowiska (powietrza, gleby, wody).	*	*	*	*	*	*	*	Urząd Miasta Lubań, Starostwo Powiatowe w Lubaniu

3. SYSTEMATYCZNA I WIELOASPEKTOWA EDUKACJA DLA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

3.1. Rozwijanie świadomości ekologicznej, szerzenie idei i zasad zrównoważonego rozwoju przy uwzględnieniu Regionalnego Centrum Edukacji Ekologicznej w Lubaniu jako koordynatora.	*	*	*	*	*	*	*	Urząd Miasta Lubań, Starostwo Powiatowe w Lubaniu, RCEE, Związek Gmin „Kwisa”
3.2. Realizacja zadań edukacji dla ZR wspierana przez Koordynacyjne Centrum Edukacji i Promocji Przyrodniczo – Leśnej Nadleśnictwa Świeradów i Leśny Kompleks Promocyjny Sudety Zachodnie.	*	*	*	*	*	*	*	RCEE, Koordynacyjne Centrum Edukacji i Promocji Przyrodniczo – Leśnej Nadleśnictwa Świeradów
3.3. Kontynuacja edukacji ekologicznej w aspekcie formalnym (w placówkach oświatowo – wychowawczych	*	*	*	*	*	*	*	Urząd Miasta Lubań, Starostwo Powiatowe w Lubaniu

miasta Lubań i regionu: przedszkolach, szkołach podstawowych, szkołach gimnazjalnych i szkołach ponadgimnazjalnych i innych).								
3.4. Wprowadzanie do tematyki ZR edukacji w aspekcie formalnym (w szkołach podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych).	*	*	*	*	*	*	*	Urząd Miasta Lubań, Starostwo Powiatowe w Lubaniu
3.5. Poszerzanie wiedzy nauczycieli o zasadach ZR.	*	*	*	*	*	*	*	RCEE, Urząd Miasta Lubań, Starostwo Powiatowe w Lubaniu
3.6. Realizacja edukacji dla ZR w aspekcie nieformalnym poprzez działalność RCEE w Lubaniu, KCEiPP-L NŚ w Świeradowie.	*	*	*	*	*	*	*	RCEE, Koordynacyjne Centrum Edukacji i Promocji Przyrodniczo – Leśnej Nadleśnictwa Świeradów
3.7. Realizacja edukacji dla ZR w aspekcie nieformalnym poprzez współpracę z organizacjami proekologicznymi i euroregionalnymi a szczególnie (Lubańskim Stowarzyszeniem Ekologicznym „Agenda 21”, Południowo- Zachodnim Forum Samorządu Terytorialnego „Pogranicze” w Lubaniu).	*	*	*	*	*	*	*	RCEE, Urząd Miasta Lubań, Starostwo Powiatowe w Lubaniu, LSE „Agenda 21”, P-ZFST „Pogranicze” w Lubaniu
3.8. Realizacja edukacji dla ZR w aspekcie pozaformalnym poprzez środki przekazu, kampanie lokalne.	*	*	*	*	*	*	*	Urząd Miasta Lubań, Starostwo Powiatowe w Lubaniu
4. MIASTO LUBAŃ JAKO ZNACZĄCY OŚRODEK EDUKACJI DLA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU W REGIONIE								
4.1. Realizacja działań prezencyjnych RCEE. Współpraca RCEE z: samorządami lokalnymi i instytucjami, a szczególnie z Urzędem Miasta Lubań i Starostwem Powiatowym w Lubaniu;	*	*	*	*	*	*	*	RCEE, Urząd Miasta Lubań, Starostwo Powiatowe w Lubaniu

- miejskimi i powiatowymi placówkami: oświatowymi, opiekuńczymi, kulturalnymi, specjalistycznymi; - miejskimi organizacjami pozarządowymi; - krajowymi i zagranicznymi organizacjami i instytucjami ekologicznymi; - lokalnymi oraz regionalnymi środkami przekazu informacji;								
4.2.Prowadzenie przez RCEE w Lubaniu edukacji dla ZR w sieci internetowej;	*	*	*	*	*	*	*	RCEE, Urząd Miasta Lubań, Starostwo Powiatowe w Lubaniu
4.3.Działalność wydawnicza RCEE.	*	*	*	*	*	*	*	RCEE, Urząd Miasta Lubań, Starostwo Powiatowe w Lubaniu

6. Zarządzanie realizacją „Strategii Edukacji dla Zrównoważonego Rozwoju. Lubań 2008 – 2014”.

Podstawowym warunkiem realizacji „Strategii Edukacji dla Zrównoważonego Rozwoju Lubań 2008 – 2014” jest powszechna akceptacja zawartego w niej przesłania oraz głównych celów.

Skuteczną realizację zapisów Strategii umożliwi:

1. Przyjęcie „Strategii Edukacji dla Zrównoważonego Rozwoju Lubań 2008 – 2014” jako dokumentu określającego kierunki rozwoju edukacji ekologicznej jako etapu podstawowego i edukacji dla zrównoważonego rozwoju, jako docelowego realizowanego w mieście Lubań i regionie.
2. Rozpowszechnienie i promocja treści zawartych w „Strategii Edukacji dla Zrównoważonego Rozwoju Lubań 2008 – 2014”.
3. Dalsze zapewnienie środków finansowych do realizacji zadań edukacji ekologicznej i edukacji dla zrównoważonego rozwoju w mieście Lubań i regionie.
4. Koordynatorem prac na rzecz realizacji strategii jest: Wydział Ochrony Środowiska i Gospodarki Przestrzennej Urzędu Miasta Lubań, Wydział Środowiska i Rolnictwa Starostwa Powiatowego w Lubaniu.
5. Realizatorzy zadań strategicznych kontynuują ścisłą współpracę z właściwymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi.
6. Wewnętrzna ocenę realizacji strategii sprawuje Urząd Miasta Lubań i Starostwo Powiatowe, które rozpatrują okresowe sprawozdania, weryfikują zadania i stosowne instrumenty oraz przygotowują raport wraz z wnioskami dotyczącymi aktualizacji strategii na konferencję oceniającą.

7. Społeczna ocena, weryfikacja i aktualizacja strategii jest dokonywana podczas konferencji organizowanej, co dwa lata, najpóźniej do 15 czerwca w danym roku. Jest to jednocześnie Sesja Młodych Ekologów i Radnych Rady Miejskiej Lubania z udziałem:

- przedstawiciele społeczności szkolnych,
- naczelników odpowiednich wydziałów Urzędu Miasta Lubań i Starostwa Powiatowego w Lubaniu,
- Lubańskiego Stowarzyszenia Ekologicznego „Agenda 21” i przedstawiciele innych organizacji pozarządowych współuczestniczących w realizacji strategii,
- przedstawiciele jednostek i instytucji istotnych dla procesu realizacji strategii w mieście Lubań i regionie.

8. Upowszechnianie informacji wśród społeczności lokalnej o postępie i efektach edukacji na rzecz zrównoważonego rozwoju następuje wszelkimi dostępnymi kanałami komunikacji społecznej (prasowej, telewizyjnej, elektronicznej, spotkań środowiskowych).

9. Przeprowadzane są badania opinii społecznej dla lepszej oceny realizacji zadań „Strategii Edukacji dla Zrównoważonego Rozwoju Lubań 2008 – 2014” (ankiety, sondaże, analizy).

10. Podejmowane są starania o kontynuację zarządzania „Strategią Edukacji dla Zrównoważonego Rozwoju Lubań 2008 – 2014” po każdych wyborach samorządowych w formie ustosunkowania się nowej Rady Miasta Lubań i Rady Powiatu Lubańskiego na jednej z pierwszych sesji.

Zaprezentowana forma zarządzania „Strategią Edukacji na rzecz Zrównoważonego Rozwoju Lubań 2008 – 2014” jest oparta na:

- systematycznym i ciągłym monitoringu etapu wykonawczego;
- uspołecznieniu procesu edukacyjnego i apolitycznym traktowaniu go przez zmieniające się władze samorządowe;
- dostosowywaniu działań do zmieniających się uwarunkowań i ich systematycznym aktualizowaniu.

Pozwala ona zapewnić pożądaną efektywność realizacji wyznaczonych celów Strategii Edukacji dla Zrównoważonego Rozwoju Lubań 2008 – 2014”, a tym samym wpływać na poprawę jakości życia mieszkańców miasta Lubań i regionu.

7. OPINIE i REKOMENDACJE

▪ Rada Miasta Lubań

Opinia w sprawie Strategii

Z wielką satysfakcją przyjąłem wiadomość, że nasze miasto jako pierwsze w kraju, na Sesji Młodych Ekologów przyjmie w formie uchwały jakże istotny dokument, a mianowicie: "Strategię Edukacji na rzecz Zrównoważonego Rozwoju, Lubań 2008 -2014".

Edukacja dla zrównoważonego rozwoju jest dynamicznym podejściem, wykorzystującym wszystkie aspekty ludzkiej świadomości i wpływającym poprzez

odpowiednio prowadzoną edukację na zrozumienie zasad zrównoważonego rozwoju oraz zmianę postaw społecznych.

Inicjatywy młodych ekologów oraz radnych miasta Lubania uzupełniają się i nawzajem wspierają w dążeniu do zrównoważonego rozwoju naszego miasta i regionu. Wytarczają kluczową rolę edukacji w kształtowaniu społeczeństwa inteligentnego i wrażliwego. Prowadzą działania edukacyjne mające na celu kształtowanie wśród społeczeństwa miasta i powiatu zachowań proekologicznych i prozdrowotnych. Często podstawą realizacji programów ekologicznych i zdrowotnych stają się międzynarodowe akcje, konferencje, szkolenia, projekty realizowane przez środowiska szkolne i pozaszkolne mające na celu zachęcanie uczniów do podejmowania działań na rzecz ochrony środowiska.

Tak też jest i w naszym mieście, dzięki niewątpliwemu prymatowi Regionalnemu Centrum Edukacji Ekologicznej, które od lat z powodzeniem inicjuje wszelkie działania na rzecz zrównoważonego rozwoju lokalnego środowiska.

Małgorzata Grzesiak - Przewodnicząca Rady Miasta Lubań

▪ **Starostwo Powiatowe w Lubaniu**

Wydział Środowiska i Rolnictwa

OPINIA

do projektu „Strategii edukacji na rzecz zrównoważonego rozwoju, Lubań 2008 - 2014”

Z zadowoleniem przyjmuję fakt, iż Regionalne Centrum Edukacji Ekologicznej w Lubaniu, jako pierwsze w Polsce, opracowało projekt „Strategii edukacji na rzecz zrównoważonego rozwoju, Lubań 2008-2014”. Jest to podstawowy dokument realizacji Dekady Edukacji Zrównoważonego Rozwoju, ustanowionej rezolucją Zgromadzenia Ogólnego ONZ w dniu 20 grudnia 2002 roku. Projekt „Strategii ...” został oparty na najważniejszych dokumentach międzynarodowych, krajowych, regionalnych, a przede wszystkim naszych lokalnych, takich jak „Strategia rozwoju powiatu lubańskiego” i „Strategia zrównoważonego rozwoju miasta Lubania”, odnoszących się do edukacji ekologicznej, a przede wszystkim do szeroko pojętej edukacji na rzecz zrównoważonego rozwoju. Projekt „Strategii ...” konsoliduje w jednym dokumencie główne cele i działania określone w w/w dokumentach oraz je uzupełnia, stawiając cele i działania dostosowane do naszych lokalnych warunków i potrzeb w całym powiecie lubańskim oraz mieście Lubań, jako ośrodkiem wiodącym i koordynującym realizację „Strategii ..”. Jako przedstawiciel jednej z jednostek wskazanych do koordynacji prac na rzecz realizacji „Strategii ...” zobowiązuję się do ścisłej współpracy przy podejmowaniu działań, zmierzających do osiągnięcia głównych celów, określonych w „Strategii ...”.

**Wojciech Zembik – Wicestarosta,
Członek Zarządu Powiatu Lubańskiego**

▪ **Lubańskie Stowarzyszenie Ekologiczne „Agenda 21”**

Jest dla mnie szczególnym wyróżnieniem, że zostałem poproszony o wyrażenie opinii i uwag na temat sporządzonego przez Panią Agnieszkę Wierzbicką projektu „Strategii edukacji zrównoważonego rozwoju, Lubań 2008-2014”.

Zdaję sobie sprawę, że każda opinia ma na celu wyeksponowanie najlepszych rozwiązań. To samo dotyczy uwag na temat „Strategii ...”. Z całą świadomością stwierdzam, że jest to projekt kompleksowy a zarazem szczegółowy. Projekt, który zawiera pełen zakres teorii a zarazem praktyczny przewodnik, jak postępować, by wszystkim żyło się lepiej, w zgodzie z naturą -ekologicznie.

Myślę, że najważniejszym przesłaniem tego przejrzystego projektu, jest praca edukacyjna od postaw, a więc od najmłodszych lat, aby w przyszłości nie trzeba było tracić cennych środków, zaangażowania i inicjatyw, w naukę dorosłych mieszkańców tej Ziemi, by prostować sprzeczne z naturą i logiką przyzwyczajenie i nawyki.

**Z wyrazami szacunku
Kazimierz Wojciechowski**

▪ **Południowo-Zachodnie Forum Samorządu Terytorialnego „Pogranicze” w Lubaniu**

Edukacja ekologiczna wnosi wkład w zrównoważony rozwój. Stowarzyszenie Południowo-Zachodnie Forum Samorządu Terytorialnego „Pogranicze”, podkreślając znaczenie edukacji ekologicznej na rzecz zrównoważonego rozwoju, wyraża swoje poparcie dla kierunków rozwoju edukacji ekologicznej w mieście Lubań i regionie określonych w „Strategii Edukacji na rzecz Zrównoważonego Rozwoju Lubań 2008-2014”. Deklarujemy współpracę i wsparcie przy realizacji celów i działań określonych w dokumencie. Działając aktywnie na polu współpracy międzynarodowej - a w szczególności współdziałając z partnerami z Saksonii i Kraju Libereckiego m.in. w ramach struktur Trójnarodowej Sieci Edukacji Ekologicznej Saksonia – Północne Czechy – Dolny Śląsk, będziemy wspierać współpracę i wymianę doświadczeń w zakresie edukacji ekologicznej na rzecz zrównoważonego rozwoju na płaszczyźnie transgranicznej.

Biuro P-ZFST „Pogranicze”

▪ **Szkoła Podstawowa nr 1 w Olszynie**

Opinia dotycząca Strategii Edukacji na rzecz Zrównoważonego Rozwoju- Lubań 2008-2014

Informujemy, że zapoznaliśmy się ze Strategią Edukacji na rzecz Zrównoważonego Rozwoju- Lubań 2008-2014.

Wyrażamy aprobatę dla działań zawartych w/w strategii.

Agnieszka Tuniewicz

▪ **Szkoła Podstawowa nr 2 im. Kombatantów Ziemi Olszyńskiej w Olszynie**

**Opinia o projekcie „Strategia edukacji na rzecz zrównoważonego rozwoju,
Lubań 2008 - 2014 ”**

Po zapoznaniu się z projektem „Strategia edukacji na rzecz zrównoważonego rozwoju, Lubań 2008 - 2014 ” uważamy, że wszystkie zaplanowane w strategii działania zapewnią mieszkańcom powiatu lubańskiego dostęp do edukacji na wysokim poziomie, konsekwencją czego będzie zmiana świadomości ekologicznej naszego społeczeństwa. Na szczególną uwagę zasługują działania podejmowane wśród najmłodszej części społeczeństwa, co w planie długofalowym zaowocuje większą odpowiedzialnością za środowisko, a tym samym wpłynie na poprawę jakości życia - w myśl zasady „czym skorupka za młodu nasiąknie ...”.

Ponadto planowana współpraca z:

- samorządami lokalnymi i instytucjami;
- miejskimi i powiatowymi placówkami: oświatowymi, opiekuńczymi, kulturalnymi i specjalistycznymi;
- miejskimi organizacjami pozarządowymi;
- krajowymi i zagranicznymi organizacjami i instytucjami ekologicznymi;
- lokalnymi i regionalnymi środkami przekazu informacji, zapewni kompleksowe i profesjonalne oddziaływanie edukacyjne na wszystkich poziomach oraz w różnych formach.

Członkowie Ekozespołu:

Rafał Zalisko

Sylwester Przybylak

Anna Animucka

Jolanta Legier

Magdalena Paszkowska Kamila Manthei

Alina Gębarowska

Opiekun kola ekologicznego

▪ **Katedra Zarządzania Jakością i Środowiskiem**

Wydział Gospodarki Regionalnej i Turystyki w Jeleniej Górze

Uniwersytet Ekonomiczny im. O. Langego we Wrocławiu

Opinia nt. Strategii Edukacji na rzecz Zrównoważonego Rozwoju dla Lubania

Lubańska Strategia Edukacji na rzecz Zrównoważonego Rozwoju jest pionierskim w skali kraju opracowaniem. Jej wdrożenie zapewni realizację celów wyznaczonych w międzynarodowych, krajowych, regionalnych i lokalnych dokumentach dotyczących edukacji ekologicznej i edukacji na rzecz zrównoważonego rozwoju. Należą do nich przede wszystkim:

1. Upowszechnianie koncepcji zrównoważonego rozwoju - stosowanie wszelkich metod zapewniających akceptację tej idei przez społeczeństwo,
2. Prowadzenie edukacji ekologicznej wszystkich podmiotów życia społeczno-gospodarczego,
3. Efektywna edukacja ekologiczna wszystkich nauczycieli, wszystkich typów szkół oraz pomoc nauczycielom zajmującym się edukacją ekologiczną (programy edukacyjne, podręczniki, szkolenia, sprzęt itp.),
4. Wzmocnienie transgranicznej współpracy w edukacji dla zrównoważonego rozwoju
5. Powoływanie i rozwój działań organizacji – koordynujących i monitorujących funkcjonowanie systemu edukacji ekologicznej, w tym m.in. tworzenie elektronicznych baz danych o proekologicznych organizacjach i instytucjach, nauczycielach, materiałach dydaktycznych, kampaniach społecznych itp.

Główne zalety Strategii to:

- 1) kompleksowe potraktowanie problemów realizacji zrównoważonego rozwoju – strategia obejmuje wszystkie podmioty życia społeczno-gospodarczego oraz dotyczy wszystkich form edukacji tj. formalnej, nieformalnej i nonformalnej,
- 2) duży nacisk na działania edukacyjne na poziomie przedszkolnym i szkolnym – jak dotąd poziom świadomości ekologicznej uczniów jest zbyt niski do zapewnienia realizacji zasad zrównoważonego rozwoju. Stanowi to również barierę w prowadzeniu edukacji na rzecz zrównoważonego rozwoju w szkołach wyższych,
- 3) stosowanie efektywnych zasad edukacji ekologicznej - oznacza to, że w procesie edukacyjnym przekazywana jest nie tylko holistyczna wiedza o zależnościach *człowiek-przyroda*, ale zmienia się świadomość człowieka, rozwija w nim miłość i szacunek do natury, co przekłada się na działania proekologiczne – na zmianę zachowań.

Pozostaje mieć nadzieję, że za przykładem Lubania jak najszybciej pójda inne miasta!

dr Sabina Zaremba-Warnke

▪ **Departament Edukacji i Promocji Zrównoważonego Rozwoju**
Ministerstwo Środowiska

Dziękuję za przesłanie projektu Strategii EZR miasta Lubania. To bardzo dobrze, że taki projekt powstaje!

Magdalena Cheda

7.1. Współuczestnicy tworzenia „Strategii Edukacji dla Zrównoważonego Rozwoju, Lubania 2008 – 2014”:

1. Agnieszka Wierzbicka – kierownik Regionalnego Centrum Edukacji Ekologicznej przy Miejskiej Bibliotece Publicznej w Lubaniu, autorka projektu strategii.

2. Reprezentanci szkół:

Klaudia Arbaczevska, Daria Kwaśniak, Gabriela Urszulak - Szkoła Podstawowa nr 1 w Lubaniu
 Julita Bartolewska, Sonia Smyczek, Marta Wszyńska - Szkoła Podstawowa nr 4 w Lubaniu
 Daria Krzywda, Marta Stępniewicz, Małgorzata Pawluczyk - Szkoła Podstawowa w Kościelniku,
 Anna Animucka, Magdalena Paszkowska, Rafał Zalisko - Szkoła Podstawowa nr 1 w Olszynie
 Emilia Halwa, Bartłomiej Juźwicki, Szymon Kaleta - Szkoła Podstawowa nr 2 w Olszynie

Magdalena Struszyńska, Damian Wejman, Jerzy Zygarowicz - Gimnazjum nr 1 w Lubaniu
Weronika Biernat, Monika Bobik, Jakub Karolkiewicz, Amanda Lencewicz, Małgorzata Tchórz -
Gimnazjum nr 2 w Lubaniu
Anna Jończyk, Patryk Kotowski, Patryk Kreft, Kamila Niewrzędowska, Kamil Wójcik -
Gimnazjum nr 3 w Lubaniu
Mateusz Dzik, Szymon Jach, Natalia Miecznikowska - Miejski Zespół Szkół w Świeradowie –
Zdroju
Marzena Misiewicz, Magdalena Litwińczuk, Monika Tkacz - Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych
im. Kombatantów Ziemi Lubańskiej w Lubaniu
Krzysztof Cielicki, Krzysztof Niechwiadowicz, Jarosław Węglowski - Zespół Szkół
Ponadgimnazjalnych nr 2 w Lubaniu

3. Radni Rady Miasta Lubań:

Małgorzata Grzesiak - Przewodnicząca Rady Miasta Lubań
Stanisław Bykowski,
Witold Chojnacki,
Andrzej Gałęski,
Mieczysław Iwanow,
Paweł Płuciennik,
Eugeniusz Wilanowski.

4. Przedstawiciele administracji lokalnej:

Wiesław Wydra – Zastępca Burmistrza Miasta Lubań,
Wojciech Zembik – Wicestarosta, Członek Zarządu Powiatu Lubańskiego,
Tomasz Bernacki – Naczelnik Wydziału Ochrony Środowiska i Gospodarki Przestrzennej Urzędu
Miasta Lubań
Joanna Czyż – Starszy Inspektor Wydziału Ochrony Środowiska i Gospodarki Przestrzennej
Urzędu Miasta Lubań,
Jan Aleksandrowicz – Naczelnik Wydziału Środowiska i Rolnictwa Starostwa Powiatowego w
Lubaniu.

5. Przedstawiciele instytucji i organizacji pozarządowych mających istotne znaczenie dla realizacji strategii:

Michał Turkiewicz – Prezes Zarządu Zakładu Gospodarki i Usług Komunalnych SP. z o.o. w
Lubaniu,
Kazimierz Wojciechowski - członek Zarządu Lubańskiego Stowarzyszenia Ekologicznego
„Agenda 21”; Przewodniczący Komisji Ochrony Przyrody PTTK O/Lubań,
Magdalena Guła – przedstawiciel Południowo- Zachodniego Forum Samorządu Terytorialnego
„Pogranicze” w Lubaniu.
Zbigniew Kamiński – edukator Koordynacyjnego Centrum Edukacji i Promocji Przyrodniczo –
Leśnej Nadleśnictwa Świeradów.

6. Liderzy Edukacji Ekologicznej:

Helena Wojnowska, Joanna Bernacka, Anna Halwa, Agnieszka Tuniewicz, Alina Gębarowska,
Agnieszka Kurec, Elżbieta Stępnik, Izabela Bieza – Waśniewska, Marta Pastuchiewicz, Monika
Mela, Jolanta Rzaniak.

8. Uchwała.

UCHWAŁA

**Posiedzenia Sesji Młodych Ekologów, Radnych Rady Miejskiej Lubania i
Radnych Rady Powiatu Lubańskiego**

podjęta w dniu 10 czerwca 2008 roku.

Uczestnicy Sesji Młodych Ekologów, Radnych Rady Miejskiej oraz Radnych Powiatu Lubańskiego uchwalają, co następuje:

mając pełną świadomość konieczności tworzenia warunków do realizacji Agendy 21, czyli zrównoważonego rozwoju miasta Lubań i powiatu lubańskiego; kształtowania świadomości ekologicznej i zrównoważonego rozwoju społeczności lokalnej, a szczególnie edukacji młodego pokolenia - podejmujemy uchwałę o:

1. Wdrażaniu edukacji na rzecz zrównoważonego rozwoju oraz kontynuacji edukacji ekologicznej jako jej etapu pierwszego.
 - Podejmowaniu działań społeczności uczniowskiej dotyczących ochrony przyrody i środowiska, czystości, estetyki oraz poszanowania wspólnego mienia na terenie miasta Lubania i powiatu oraz w każdym miejscu swojego pobytu.
 - Propagowaniu zmian zachowań według zasad zrównoważonego rozwoju.
2. Przyjęciu do realizacji "Strategii edukacji dla zrównoważonego rozwoju, Lubań 2008 – 2014", jako dokumentu podstawowego w zakresie tej edukacji obowiązującego w całym powiecie lubańskim z miastem Lubań, jako ośrodkiem wiodącym i koordynującym realizację „Strategii”.
3. Przyjęciu Memorandum jako zobowiązania dla wszystkich placówek oświatowych w Lubaniu.
4. Analizy realizacji przyjętych wniosków na XI Sesji w 2009 roku.

9. Memorandum.

M E M O R A N D U M

UCZESTNIKÓW SESJI MŁODYCH EKOLOGÓW

Z UDZIAŁEM RADNYCH RADY MIEJSKIEJ LUBANIA RADNYCH RADY POWIATU LUBAŃSKIEGO

„Nie zmienimy naszego świata na lepsze w jeden dzień, ale jeżeli będziemy działać wspólnymi siłami, na pewno nam się uda”.

Delegaci S. P. nr 4 w Lubaniu

***My, Córki i Synowie Ziemi,
mieszkańcy miasta Lubań i powiatu lubańskiego oraz uczniowie szkół Ziemi Lubańskiej
zgrupowani na Nadzwyczajnej Sesji Młodych Ekologów i Radnych Rady Miejskiej w dniu 15 czerwca
1999 roku oraz zgrupowani na X Sesji Młodych Ekologów i Radnych Rady Miasta Lubań w dniu 10
czerwca 2008 roku***

świadomi wielkich walorów przyrodniczych oraz kulturowych miasta i powiatu, w którym od setek lat żyły różne społeczności, tworząc wspólną historię w tym zakątku Europy,

wiedząc, jak wiele zła przyniosła tej ziemi oraz jej mieszkańcom nieprawidłowa gospodarka zasobami naturalnymi przyrody i dziedzictwa kulturowego,

mając świadomość dokonań jakie poczyniono w ostatnich latach na rzecz proekologicznego miasta i jakie wyzwania stawia przed nami dzień dzisiejszy,

poczuwając się do współodpowiedzialności za swoje miejsce na Ziemi - tu i teraz, za jego przyszły los i los pokoleń naszych następców

deklarujemy naszą zdeterminowaną wolę aktywnego uczestnictwa w działaniach na rzecz ekologicznej wizji naszego miasta i powiatu oraz uczynienia z niego, w perspektywie życia pokoleń, przykładowego miejsca, w którym istnieć będzie harmonia pomiędzy prawami przyrody a człowiekiem i jego działalnością.

Jednocześnie „Domagamy się:

- Światowej sprawiedliwości poprzez równy dostęp do wszystkich bogactw naturalnych przy poszanowaniu ograniczonych możliwości przyrody, zgodnie z zasadami przestrzeni ekologicznej.
- Natychmiastowego zniesienia długu zewnętrznego krajów rozwijających się oraz uznania ekologicznego długu bogatych.
- Budowę pokoju bez użycia przemocy oraz wzmacnianie demokracji i praw człowieka na całym świecie.

W tym celu postanawiamy:

1. Podejmować wszelkie możliwe wysiłki na rzecz wdrażania tych zadań, projektów i programów, w których nasze obywatelskie zaangażowanie może wykazać swą największą przydatność, a które sformułowane zostały w postaci wniosków dzisiejszej SESJI i zadań zawartych w STRATEGII ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU MIASTA LUBAŃ i STRATEGII POWIATU LUBAŃSKIEGO.
2. Propagować ideę zrównoważonego rozwoju we wszystkich placówkach oświatowych i środowisku lokalnym miasta Lubań i powiatu lubańskiego.
3. Kontynuować coroczną Sesję Młodych Ekologów z udziałem Radnych Rady Miasta przy obecności przedstawicieli Starostwa Powiatowego w Lubaniu, dokonując aktualnej oceny zmian zachodzących w środowisku przyrodniczym, a przede wszystkim - efektów naszej własnej aktywności, aktywności naszych rówieśników i współobywateli.

***Inicjatywę tę traktujemy jako nasz udział w działaniach na rzecz Ziemi w duchu ustaleń podjętych podczas Zgromadzenia na „Szczycie Ziemi” w Rio de Janeiro 1992 roku, zgodnie z ideą:
„Myśleć globalnie, lecz działać lokalnie”.***

10. INFORMACJE DODATKOWE

Słowniczek:

(opracowany przez Grupę Ekspertów w sprawie wskaźników edukacji na rzecz zrównoważonego rozwoju EKG ONZ)

Edukacja formalna ma miejsce w instytucjach edukacyjnych i szkoleniowych, prowadząc do przyznawania uznawanych dyplomów i kwalifikacji.

Edukacja nieformalna odbywa się poza, a czasami równoległe do głównego nurtu systemów edukacji i szkolenia, i zwykle nie prowadzi do formalnych świadectw. Edukacja nieformalna może mieć miejsce w miejscu pracy oraz poprzez działania społeczeństwa obywatelskiego, organizacji i grup (takich jak organizacje młodzieżowe, związki zawodowe i partie polityczne). Może być także zapewniana przez organizacje lub usługi ustanowione w celu uzupełnienia systemów formalnych (takich jak kursy sztuki, muzyki i sportowe lub prywatne korepetycje w celu przygotowania do egzaminu).

Edukacja pozaformalna (nonformalna) stanowi naturalny składnik codziennego życia. W przeciwieństwie do edukacji formalnej i nieformalnej, edukacja pozaformalna nie musi być działaniem celowym, i w związku z tym może nie być nawet uznawana przez poszczególne osoby za proces zdobywania wiedzy i umiejętności.

Bibliografia:

1. Borys T., Agenda 21. Globalny program działań, Sejmik Samorządowy Gmin Województwa jeleniogórskiego, Forum Społeczne „Ekorozwój dla gmin”, Jelenia Góra, czerwiec 1994.
2. Borys t., Edukacja dla zrównoważonego rozwoju, Wydawnictwo Ekonomia i Środowisko, Jelenia Góra - Białystok 2006.
3. Burger T., Świadomość ekologiczna społeczeństwa polskiego, Instytut gospodarki Przestrzennej i Mieszkalnictwa, Warszawa 2005.
4. Narodowa Strategia Edukacji Ekologicznej, EKOINFO.PL, Warszawa 1999.
5. Strategia Europejskiej Komisji Gospodarczej ONZ dotycząca edukacji dla zrównoważonego rozwoju, Narody Zjednoczone, Europejska Komisja Gospodarcza (EKG ONZ), Komitet Polityki Ekologicznej, www.unece.org/env/esd/strategytext/strategyinPolsh.pdf
6. Ocena efektywności edukacji na rzecz zrównoważonego rozwoju – sposoby podejścia i strategię wdrażania, Instytut na rzecz Ekorozwoju, Warszawa 2006.
7. Program edukacji ekologicznej dla Dolnego Śląska, zarząd Województwa Dolnośląskiego, Wrocław 2005.
8. Strategia rozwoju powiatu lubańskiego, Starostwo Powiatowe w Lubaniu, Lubień 1999.
9. Zespół Konsultantów Umbrella Project pod kierunkiem koordynatora mgr Janiny Radomskiej (red.), Strategia zrównoważonego rozwoju miasta Lubania, zarząd miejski w Lubaniu, Lubień 2000.

Polecane strony internetowe:

- Departament Edukacji i Promocji Zrównoważonego Rozwoju Ministerstwa Środowiska – www.mos.gov.pl/edu
- strona Europejskiej Komisji Gospodarczej ONZ poświęcona Strategii dotyczącej Edukacji dla Zrównoważonego Rozwoju – www.unece.org/env/esd (strona w języku angielskim)
- portal UNESCO na temat Dekady Edukacji dla Zrównoważonego Rozwoju – <http://portal.unesco.org/education/desd> (strona w języku angielskim).

